

Årsskrift 2019

FRI E GRUNDTVIGSKE

FORENINGEN AF GRUNDTVIGSKE
VALG- OG FRIMENIGHEDER

www.friegrundtvigske.dk

Indhold:

Sdr. Nærå Valgmenigheds historie	s. 3
Program for årsmødet 2019	s. 7
Indkaldelse til generalforsamling	s. 8
Teaser - foredrag med Rane Willerslev	s. 9
Nyt fra året	s. 10
Regnskab for foreningen 2018	s. 12
Regnskab for orlovskassen 2018	s. 13
Relationsforandringer mellem kirke og stat	s. 14
Underlæg dig aldrig mål, som de andre har sat	s. 18
Keld Skovmands 10 bud om mål	s. 21
Fortegnelse over de grundtvigske valg- og frimenigheder i Danmark	s. 24

www.friegrundtvigske.dk

Hold dig orienteret om forhold vedr. foreningen og foreningens aktiviteter på hjemmesiden. Har din menighed informationer, der vedrører foreningens øvrige menigheder, og som du ønsker skal fremgå af den fælles hjemmeside, er du velkommen til at kontakte formanden.

Sdr. Nærå Valgmenigheds historie

I midten af 1800-tallet var der grøde i det midt fynske. Kresten Kold og hans grundtvigske tanker om skole prægede de små samfund, og der opstod både højskole og friskoler på den baggrund. Stemningen blandt husmændene var, at man ville bestemme selv, og i den ånd opstod Sdr. Nærå Valgmenighed.

Fotostat af den første udgave af valgmenighedskirken i Sdr. Nærå.

Historien starter i 1872, hvor sognepræst Hans Jakob Kofoed af økonomiske årsager søger nyt embede i Hesselager. Kofoed tilhørte kredsen af grundtvigske præster, der havde præsten Vilhelm Birkedal i Ryslinge som samlende personlighed. Kofoed havde stået stærkt i den nære menighed og i den nærmeste omegn, og det var et chok for menigheden i Sdr. Nærå, at Kofoed søgte bort.

Mange håbede nu på at få en grundtvigsk præst som afløser – man havde endda navnet på ham, man ønskede, nemlig Birkedals medhjælper Jens Shiørring. Skæbnen ville det dog anderledes. En ukendt præst, F. Selmer, blev ansat i efteråret 1872, men det blev ikke noget lykkeligt bekendtskab. Selmer havde meget lidt forståelse for det grundtvigske, og skuffelsen og utilfredsheden i menigheden fik tanken om at danne en valgmenighed til at blomstre.

Lokale pionerer tog fat på at indsamle penge til både kirke og præstegård for senere at ansætte en præst. Men det var ikke uden forhindringer. Datidens bureaukrati om tidsfrister spændte ben, og modet var ved at svigte flere gange. I efteråret 1873 gik indsamlingen i stå. Hjælpen var dog ikke langt væk, idet en flok omkring Ryslinge Valgmenighed trådte til, og således blev der indrykket en annonce i folkebladet Fylla med anmodning om vennegaver til oprettelse af kirke og præstegård. Den 28. marts 1874 nedlægger Vilhelm Birkedal grundstenen, og sideløbende med indsamlingen bliver kirken bygget.

Den 10. januar 1875 indvies kirken af biskoppen i Odense og med Vilhelm Birkedal, Ryslinge som præst. Først i 1882 får Sdr. Nærå Valgmenighed sin egen præst i Fredrik Nygaard, som bygger præstegården efter egne tegninger. I 1883 bliver Odense Valgmenighed oprettet som dattermenighed med samme Nygaard som præst.

Præstefællesskabet varer til 1905 – herefter bliver menighederne selvstændige.

I hele kirkens historie har der været en tæt forbundethed med den lokale friskole, og det gælder den dag i dag.

Gennem historien har været mange skelsættende begivenheder. Af de måske mindre kendte kan et lille udvalg nævnes:

1918: Man vedtager at anskaffe et orgel med 7 stemmer.

1941: Der anskaffes låger for at forhindre løsgående kreaturer i at gå ind på kirkegården.

1945: Kommuneskolen ansøger om at benytte valgmenighedens konfirmandstuen, da skolen er beslaglagt til tyske flygtninge.

1954: Orglet svigter flere gange.

1981: Enighed om at holde kirken åben fra morgenringning til aftenringning.

1983: Graveren beder om en ny rive. Dette bevilliger menighedsrådet.

1990: Kassereren får en IBM computer til regnskabet.

1996: Den første Majstangsfest afholdes.

1999: "Snabel Å" etableres som et rindende-vand-arrangement. Og mange flere kunne nævnes.

Medlemmer af Sdsr. Nærrå Valgmenighed sætter Majstangen op.

Døbefonden i vidunderlig blomsterpragt leder vejen op til alteret og nadvermåltidet i Sdr. Nærå Valgmenighedskirke.

Store fortællinger og begivenheder

Kunstsmeden, Hans Rasmussen, Hudevad, udfærdigede knæfaldsgitteret af smedejern i kirken som et minde om hans ældste søn, Poul, der omkom ved en motorcykelulykke 18 år gammel. Det tog henved 20 år at færdiggøre gitteret, som stod færdigt i 1947.

På kirkegården kan man finde Karla Pedersens gravsten. På gravstenen står: "Eneste danske overlevende fra skibsforsliset med Titanic 1912". Karla blev begravet i 1980 i den natkjole, hun havde på under Titanics forlis.

Storstuen blev indviet d. 9. januar 1994 til at danne ramme om menighedens folkelige liv i glæde og sorg. Det lokale forsamlingshus var blevet inddraget til bibliotek, og det

Opstandelseslys og blomsterflor i Sdr. Nærå Valgmenighedskirke.

Storstuen danner rammen om menighedens merre sociale aktiviteter - og lejes også ud.

Vi er ikke mange kilometer fra Carl Niensens fødehjem, så selvfølgelig fyldes storstuen ind imellem med musik af spillemandsmusik.

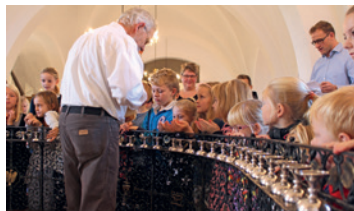
kneb for menigheden at være i præstegården ved folkelige møder. Storstuen bliver i 2003 udvidet med stort industrikøkken og kan lejes af menigheden til private fester.

Kirkens albertavle er et kapitel for sig. Udover den stationære albertavle fra 1886, råder valgmenigheden over et antal mobile albertavler med hver deres kirkeårsbestemte motiv. Disse kommer frem til enten jul, påske eller pinse og stråler med deres klare farver og børnelavede motiver ned over menigheden.

Sdr. Nærå Valgmenighed i dag

Såvel i 1875 som i dag er Sdr. Nærå Valgmenigheds grundna tanken om at ville selv – at ville selv i det forpligtigende fællesskabs to ben, nemlig det kirkelige og det folkelige. Vi forsøger at efterleve Grundtvigs ord om ”Menneske først – kristen så”, hvilket afspejler sig i det liv, der udfolder sig i vores menighed. De kirkelige handlinger tager afsæt i en lys tro med håbet og glæden som omdrejningspunkt, og hvor salmer, sang og musik akkompagnerer de kirkelige ritualer. Ofte er de kirkelige handlinger efterfulgt af mere folkelige arrangementer i vores fælles Storstue. Her mødes menigheden til foredrag, sangaftener, fællesspisning til påske, nytårschampagne, højskoledag og fastelavn – kun fantasien sætter grænsen. Vi holder fast i traditionerne og er samtidig nysgerige efter at afprøve nyt.

*Ham takke alle vi med sang,
for alt, hvad han har givet,
for hvad han vokse lod i vang,
for ordet og for livet.
Grundtvig*

Store som små rækker hænderne frem ved nadverbordet i Sdr. Nærå.

Årsmøde 2019

Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder

Lørdag d. 25. maj 2019 i Sdr. Nærrå Valgmenighed

Tidspunkt	Program	Sted
Kl. 9:00 – 9:45	Ankomst til Sdr. Nærrå Valgmenighed. Udlevering af navneskilt, infomateriale og vand. Der serveres kaffe og boller	Storstuen. Indkørsel ved Espegyden. Parkering kan også foregå på Efterskolen
Kl. 10:00	Gudstjeneste	Sdr Nærrå Valgmenighedskirke
Kl. 11:00	Velkomst ved valgmenighedens formand Lis Rosager Møldrup. Sdr. Nærrå Valgmenighed i dag samt praktiske oplysninger.	Sdr Nærrå Valgmenighedskirke
Kl. 11:30	Frokost	Storstuen
Kl. 13:00	Animismens væsen – ”kunsten at forføre en elg” Foredrag ved Rane Villerslev, direktør på Nationalmuseet, antropolog, eventyrer og professor	Sdr Nærrå Valgmenighedskirke
Kl. 15:00	Eftermiddagskaffe	Spisesalen på Midtfyns Efterskole
Kl. 15:30	Generalforsamling i Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder	Midtfyns Efterskole
Kl. 19:00	Festmiddag Mellem hovedret og dessert er der koncert med Lunau og Sund	Storstuen Sdr Nærrå Valgmenighedskirke
	Tak for i dag	

Generalforsamling 2019 - den 25. maj

Foreningen af grundtvigske Valg- og Frimenigheder.

Foreløbig dagsorden:

(Der *kan* komme ændringer/tilføjelser til dagsordenen. Eventuelle ændringer dagsorden udsendes pr. mail til formænd og præster inden mødet.)

1. Valg af dirigent og stemmetællere
2. Valg af referent
3. Bestyrelsens beretning
4. Godkendelse af regnskab for 2018 (se årsskriftet s. 12)
herunder fastsættelse af kontingent for 2019
5. Indkomne forslag
6. Valg til bestyrelse.
På valg er:
Laura Lundager Jensen, Osted Valgmenighed - villig til genvalg
Anne Grete Pilgaard, Odense Valgmenighed - villig til genvalg
Lone Vestergaard, Ryslinge Frimenighed - villig til genvalg
7. Valg af suppleanter.
Suppleanter vælges for ét år, en for hver landsdel:
Sjælland, Fyn og Jylland.
8. Valg af revisor og revisorsuppleant
9. Orlovskassen
 - a) Beretning
 - b) Regnskab for 2018 (se årsskriftet s. 13)
 - c) Fastsættelse af kontingent for 2019
 - d) Valg af revisor og revisorsuppleant
10. Evt.

Punkter som ønskes optaget på dagsordenen skal sendes til formand Laura Lundager Jensen senest d. 25. april 2019

Teaser - foredrag med

Rane Willerslev

“Animismens væsen -
Kunsten at forføre en elg”

*Hvad er tro? Kan man tro
mere rigtigt - og kan man
tro forkert?*

Mennesket har altid troet - på noget, på nogen. Og spørgsmålet er i dag om noget mere aktuelt end nogensinde. Ånder, reinkarnation og jægere i dyrekostumer kan let opfattes som udtryk for en primitiv livsform, der bygger på illusioner og selvbedrag.

Med udgangspunkt i det sibiriske jægerfolk, jukagirerne, delagtiggør Rane Willerslev tilhørerne i sin antropologiske forskning i naturreligion (animisme). Han tager i sin forskning jukagirerne alvorligt og argumenterer for, at deres virkelighedsbillede er lige så gyldigt og lige så funktionelt som vores på sine egne betingelser.

Foredraget tager afsæt i Rane Willerslevs egne oplevelser som pelsjæger i Sibirien.

Nyt fra året

Af formand Laura Lundager Jensen

Endnu et år har vist, at det så absolut er en glæde, men ikke altid lige enkelt at fungere som frie menigheder - i al fald ikke på det administrative plan.

Persondataforordningen har været punkt på alle dagsordener og møder rundt i landet. Ikke kun for os i valg- og frimenighederne, men i alle sammenhænge, hvor der administreres persondata.

Vi besluttede sidste år at betale os fra at lade nogle sætte sig godt ind i, hvad det betød for os som frie menigheder. Og jeg skal endnu en gang sige tak til Lone Rosager Poulsen og Pia Vium Strandridder for det store arbejde, de har lagt i af få skabeloner udfærdiget til alle relevante politikker, samtykker osv. Det har været til uvurderlig hjælp, at vi i menighederne bare har skullet tilpasse skabelonerne, så var vi klar til at indarbejde de nye regler i menighederne.

Der er stadig enkelte løse ender, men en stor del af arbejdet er færdiggjort og har sparet de enkelte menigheder for uendelig megen møje og besvær. Vi kan jo så vælge at ærgre os over, at vi endnu en gang er ramt af skærpet lovgivning. Men i dette tilfælde handler det om at sikre, at vores oplysninger ikke kan bruges og misbruges tilfældigt - og dermed sikre den frihed, der tydeligvis er under pres i den digitale verden. En frihed, vi jo er sat i verden til at værne om.

Den nye lov om trossamfund uden for folkekirken er nu trådt i kraft, hvilket har betydet at frimenighederne har fået ekstra opgaver med indberetning til Trossamfundsregistreret. Frimenighederne skal fra 2018 indberette antal myndige medlemmer, sende en beskrivelse af trosgrundlag og ritualer, samt indberette årsregnskab. Folkekirkens nye datasystem har ændret praksis omkring registreringer, og det har ikke mindst skabt vanskeligheder en del vanskeligheder for forældre, der ønsker deres børn døbt i en frimenighed. På vores hjemmeside har vi forsøgt at lægge link og formularer, så vejen banes for opfyldelse af de nye krav.

Og så har SKAT været på visit i flere af vores menigheder. Der har været foretaget stikprøver, der angik præsternes husleje, telefon og kørselsregnskaber, forpligtelse-serklæringer og honorarudbetalinger og gaver. Fra foreningens side tilrådes det, at

menighederne sørger for, at der er orden i tingene, da man ellers risikerer at miste godkendelse til at modtage gaver og ydelser efter ligningsloven.

Vi minder lige om, at vi er medlem af ISOBRO, indsamlingsorganisationernes brancheorganisation, hvor man altid kan henvende sig angående juridisk eller anden administrativ bistand. Præsteforeningen kan også være behjælpelig i forbindelse med vurdering af præsternes tjenesteboliger m.m.

Som det fremgår, er der nok at drøfte i forbindelse med administrationen af vores menigheder. Og vi opfordrer til, at menighederne rådfører sig med hinanden. Bliver det nødvendigt, indkalder vi gerne til endnu et netværksmøde i foreningen - i stil med det, vi med stor succes gennemførte sidste år i april.

Der har været præsteskit i flere menigheder rundt i landet - og flere er på vej. Det har fået flere menigheder til at drøfte, om - og hvilke grunde - der i den enkelte menighed er til at fortsætte som frie menigheder. Så selvom præsteskit kan give ekstra arbejde og besvær, kan det også sætte skub i vigtige drøftelser om, hvad det vil sige at være en fri, grundtvigsk menighed; hvordan - og om man som menighed overhovedet ønsker at forsætte som fri menighed - og under hvilke vilkår vi ansætter præster.

I dag er der præstemangel i landet. Det burde dog ikke være vanskeligt at tiltrække gode præster til vores stillinger, men hvis vi ikke er i stand til at formulere glæden og mulighederne ved at være præst i en fri menighed, risikerer vi at mangle ansøgere.

Et præsteskit i Sdr. Nærå, har resulteret i, at Ina Balle Aagaard har stillet sin plads i foreningens bestyrelse til rådighed for suppleant Lone Vestergaard, Ryslinge. Vi benytter lejligheden til at takke Ina for et godt arbejde i bestyrelsen og byder Lone Vestergaard velkommen.

I bestyrelsen glæder vi os til årsmødet i Sdr Nærå lørdag den 25. maj. Programmet er spændende, og vi opfordrer alle menigheder til at møde talstærkt op. Og så efterlyses årsmødeværter til møder fra år 2022 og frem.

Tak for støtte og gode råd i gennem året.

Foreningen**Regnskab for 2018**

Driftsregnskab	2018	Budget 2018	2017
<u>Indtægter</u>			
Kontingent	kr. 118.598	kr. 117.000	kr. 117.823
Renter	kr. 104		kr. 104
Møder, kursus	kr. 0		kr. 0
Diverse	-kr. 1		kr. 0
<u>Indtægter i alt</u>	kr. 118.701	kr. 117.000	kr. 117.927
<u>Udgifter</u>			
Bestyrelsesudgifter	kr. 15.304	kr. 23.000	kr. 22.548
Eksterne møder	kr. 2.335	kr. 4.000	kr. 4.156
Konvent, møde, mv.	kr. 12.253	kr. 15.000	kr. 25.918
Årsmøde	kr. 3.815	kr. 10.000	kr. 1.200
Årsskrift	kr. 13.420	kr. 17.000	kr. 16.388
Konsulentbistand	kr. 16.466	kr. 10.000	kr. 0
Hjemmeside	kr. 14.930	kr. 21.000	kr. 19.808
Kontingent Isobro	kr. 14.150	kr. 15.000	kr. 15.200
Kontorudgifter	kr. 552	kr. 1.000	kr. 198
Gaver	kr. 0	kr. 0	kr. 0
<u>Udgifter i alt</u>	kr. 93.225	kr. 116.000	kr. 105.416
Årets resultat	kr. 25.476	kr. 1.000,00	kr. 12.511
Balance	kr. 118.701		kr. 117.927
Status			
<u>Aktiver</u>			
Nordea	kr. 327.251		<u>kr. 301.775</u>
<u>Aktiver i alt</u>	kr. 327.251		kr. 301.775
<u>Passiver</u>			
Skyldige poster	kr. 0		kr. 0
Egenkapital			
Egenkapital 01.01.2017	kr. 301.775		kr. 289.264
Årets driftsresultat	kr. 25.476		kr. 12.511
Afrunding	-kr. 1		kr. 0
Egenkapital 31.12.2017	kr. 327.250		<u>kr. 301.775</u>
<u>Passiver i alt</u>	kr. 327.250		kr. 301.775

Regnskab for orlovskassen 2018

Driftsregnskab	2018	2017
<u>Indtægter</u>		
Kontingenter	kr. 42.027	kr. 42.459
Renter	kr. 81	kr. 120
Øvrige indtægter	kr. 0	kr. 0
Indtægter ialt	kr. 42.108	kr. 42.579
<u>Udgifter</u>		
Orlovstøtte	kr. 88.279	kr. 24.888
Kontorudgifter	kr. 0	kr. 0
Andre udgifter	kr. 0	kr. 0
Udgifter i alt	kr. 88.279	kr. 24.888
årets resultat	-kr. 46.171	kr. 17.691
balance	kr. 42.108	kr. 42.579
Status		
<u>Aktiver</u>		
Nordea	kr. 247.603	kr. 293.773
Tilgodehavende kontingent	kr. 0	kr. 0
Aktiver i alt	kr. 247.603	kr. 293.773
<u>Passiver</u>		
Skyldige poster	kr. 0	kr. 0
Egenkapital		
Egenkapital 01.01.2017	kr. 293.773	kr. 276.083
Årets driftsresultat	-kr. 46.171	kr. 17.691
Egenkapital 31.12.2017	kr. 247.603	kr. 293.773
Passiver i alt	kr. 247.603	kr. 293.773

Relationsforandringer mellem kirke og stat

Er de svenske eller norske majoritetskirker friere stillet end den danske, eller er det i virkeligheden omvendt? Og er frihed overhovedet målet for enhver pris, eller vil stat, kommune, kirke og andre trossamfund i virkeligheden gerne i tættere kontakt med hinanden - men på en ny måde?

Af: Ingrid Ank, Akademileder og redaktør af Dansk Kirketidende

”Staten er aldrig meningen med livet,” sagde biskop Marianne Christiansen, da Folketingets Kirkeudvalg den 23. januar 2019 i samarbejde med Grundtvigsk Forum afholdt høring på Christiansborg om forholdet mellem kirke og stat under overskriften: ‘Hvem understøtter hvem? Forholdet mellem kirke og stat til debat.’

Det følgende er ikke en rapport fra høringen - den blev optaget på TV og kan ses eller genses på Folketingets hjemmeside - men en reaktion på den. Høringen lagde op til at gå mere i detaljen i forhold til den ofte lidt forsimplede diskussion af adskillelse eller ikke-adskillelse af kirke og stat og at dykke ned i en række aspekter af forholdet mellem de to. Med et låneord fra Grundloven kiggede de forskellige oplæg nærmere på, hvordan staten ‘understøtter’ kirken, hvordan kirken ‘understøtter’ staten, og hvordan man i vores nordiske nabolande er eller har været i gang med at udvikle andre modeller for forholdet mellem kirke og stat.

Diskussionen om forholdet mellem kirke og stat kan på den ene side føres på et ret lavpraktisk og nogenlunde konkret plan. Fx om det giver mening eller er rimeligt, at MF for Enhedslisten Pelle Dragsted, der ikke er medlem af Folkekirken, er med til at bestemme, hvordan der skal afholdes valg til menighedsråd. Eller - et andet eksempel - om den økonomiske støtte fra staten til folkekirken snarere burde gå til bevarelse af bygningerne end til præstelønninger. Samtidig har diskussionerne om stat og kirke altid også et lag mere, som handler om langt mere fundamentale spørgsmål, herunder: Hvad er en stat? Hvad legitimerer en samfundsform? Hvad er frihed – og hvad skal man bruge den til? Med mere.

Religionsmodel under forandring

Den danske religionsmodel er under forandring. Det er der ikke noget nyt i, for det er den hele tiden – for det meste i det små. Imidlertid fremstår det ikke helt klart, hvilken retning forandringerne i disse år tager, blandt andet måske fordi religion som et samfundsfænomen på én og samme tid er på vej tilbage - og på vej frem. De europæiske menneskeretlige diskussioner om religion handler i stigende grad om religionsfrihed som frihed fra religion. I stigende grad opfattes det altså som legitimt at kræve, at religion holdes ude af offentligheden, herunder af de offentlige institutioner. Samtidig er religion blevet mere synlig - både i det offentlige rum og den offentlige debat - og i Norge har man fra statens side med rapporten om Det livssynsøpne samfunn (2013) insisteret på at anskue det at have en religion eller et livssyn som et gode - ikke kun for den enkelte, men for samfundet. Religion er noget, der bidrager til samfundet som helhed.

Kigger man både historisk og teologisk på det, så har kirken i Danmark igennem mange hundrede år haft en statslegitimerende funktion, som i højere grad - teologisk set - har været til statens end til kirkens fordel. Fx kan man anlægge det perspektiv, at det er kirkens og den lutherske teologis skyld, at danskerne generelt er glade for og tillidsfulde over for staten. For staten er set i en luthersk optik den gudsindsatte magt, der holder orden på og sammen på samfundet. Kirken har skullet finde ud af - og skal fortsat finde ud af - hvordan den både kan være samfundsunderstøttende og magtkritisk. Konkret ser man i dag dilemmaet ude i kommunerne, hvor kirken i stigende grad byder ind med diakonale og sociale tilbud til samfundets svageste i et samarbejde med kommunerne. Men hvordan holder man fast i, at kirken både kan samarbejde med kommunen og samtidig holde sig parat til at kritisere den, fx når eller hvis kommunen udvikler sig til en ansigtsløs 'borgerservice' med et instrumentaliserende og effektivitetsstyret blik på medmennesket?

Men også på kommunalt plan sker der i dag forandringer. For kommunerne efterspørger i dag måske lige præcis den form for samarbejde, der holder kommunen fast på sin menneskelighed. Det kunne man fx være vidne til på en stor konference i Aarhus den 31. januar, som biskoppen i Aarhus stod bag i tæt samarbejde med de østjyske kommuner, hvor to højtstående kommunale embedsmænd, stadsdirektør i Aarhus Kommune Niels Højbjerg og direktør for Sociale Forhold og Beskæftigelse Erik Kaastrup-Hansen, stillede sig op og efterspurgte 'moral', forstået som noget kirken eller de kirkelige diakonale organisationer kunne levere. Leder

af Kirkens Korshær Helle Christiansen, der også deltog, var nær ved at få konference-kildevandet galt i halsen - for er der noget, kirken og teologien gennem det meste af det 20. århundrede har forsøgt at slippe ud af, så er det at være en 'moralisk løftet pegefinger'. Men nu lyder efterspørgslen altså fra kommunerne: Vi har brug for noget 'moral', og det kan I som kirke byde ind med i samarbejdet med os.

Er de friere ovre i Sverige?

I Sverige er kirke og stat formelt set adskilt. I Norge er de på vej til at blive det. På høringen på Christiansborg kiggede fhv. generalsekretær for Danmission Jørgen Skov Sørensen nærmere på forholdene i disse to lande og konstaterede, at der i ingen af landene reelt er tale om en adskillelse. Den svenske 'Lag om Svenska Kyrkan' fra 1998 viser, at staten i langt højere grad end i Danmark definerer rammer og retningslinjer for kirken. I Norge er den økonomiske forbindelse mellem stat og folkekirke langt tættere end i Danmark, idet der ikke er noget medlemsbidrag – stat og kommune betaler det hele (også til de andre anerkendte tros- eller livssynssamfund) og er dermed også styrende rent administrativt i forhold til budgetlægning mv. I begge lande vil man kunne hævde, at staten bevæger sig langt ind i kirkens 'indre anliggender'.

Samtidig pegede Pelle Dragsted (MF for EL) - med rette - på, at kirkerne i de to nabolande i langt højere grad end i Danmark selv træffer sine egne beslutninger. Staten forholder sig ikke til, om der fx skal være en ny salmebog, eller hvordan ordlyden skal være i et ritual for vielse af par af samme køn. Det er udelukkende kirkerne selv, der gør dette. I begge lande er kirkerne på sin vis mere 'herre i eget hus' end i Danmark, men 'huset' er samtidig på forhånd defineret og godkendt af staten. I den forstand har både Dragsted og Skov Sørensen ret.

Nu lyder efterspørgslen altså fra kommunerne: Vi har brug for noget 'moral', og det kan I som kirke byde ind med.

I Luther-året 2017 brugte mange af Luthers forsvarere en hel del krudt på at hævde, at Luther i en vis forstand og med en velvillig virkningshistorisk læsning står fadder til det moderne frie demokrati. Det kan derfor virke besynderligt, når kritiske røster fra luthersk protestantisk side i Danmark finder det problematisk, at det fx er fastslået i Lag om Svenska Kyrkan, at den svenske kirke skal være demokratisk, eller når der i det norske Udkast til Lov om Tros- og Livssynssamfund står, at den norske folkekirke skal være "demokratisk" og "landsdækkende".

Imidlertid handler det – når kritikken lyder – ikke om, at den svenske kirke i sin struktur er indrettet demokratisk (det er både fint og godt), men at der fra statens side er et krav om, at den skal være det. For det er også en del af den lutherske arv, at man må skelne mellem det absolutte og det relative og tale absolut om det absolutte og relativt om det relative. Og deri ligger en grundlæggende bevidsthed om, at der potentielt er en konflikt mellem kirke og stat – i hvert fald i det omfang staten bevæger sig ind på det absoluttes område. Og det gør den, når og hvis den vil definere formålet med kirken. Formålet med kirken er at forkynde evangeliet – dvs. forkynde Nåden, Kærligheden og Friheden. Det er ikke noget, man kan stemme om.

At være fri til at tjene

I fremtiden vil forholdet mellem stat og kirke i Danmark med al sandsynlighed forrykke sig i forhold til den nuværende model. Sandsynligvis på en måde, der hverken er svensk eller norsk – men dansk. Men diskussionen om, hvorvidt den danske majoritetskirke er friere stillet end den norske og svenske, eller det er omvendt, er imidlertid ikke udtømmende for spørgsmålet om forholdet mellem kirke og stat eller kirke og samfund. For som diskussionerne i Aarhus tydeligt viser, så er samfundet ikke interesseret i at blive ladet alene med sig selv uden nogen eller noget, der repræsenterer en hjertets ufravigelighed i synet på mennesket – en 'moral' om man vil (ikke dermed sagt at kirken er ene om at repræsentere noget sådant). Og kirken er næppe heller interesseret i at adskille sig fra stat og samfund og lade det 'sejle sin egen sø', men stiller sig vel netop til rådighed i samfundets, menneskets, livets og kærlighedens tjeneste. Hvordan denne tjeneste både kan være støttende og samtidig kritisk konfronterende – når det gælder – vil fremtiden vise.

Denne blev bragt i Dansk Kirketidende 2/2019 og gengives med tilladelse fra forfatteren.

Underlæg dig aldrig mål, som andre har sat

Det er ikke blot på kirkefronten, at frihedskampen foregår. Også i skoleverdenen går bølgerne højt i disse år. Da lektor ved Center for Anvendt Skoleforskning, UC Lillebælt, Keld Skovmand i 2016 kritiserede den læringsmålstyrede undervisning ganske eftertrykkeligt, kom man fra politisk hold i tvivl, om det nu også var så saliggørende en metode, som forskningen tidligere havde påvist. I februar udkom han med to nye bøger, der følger op på kritikken, men som også giver en række bud - bogstavelig talt - på, hvad der kan sættes i stedet

Interview med Keld Skovmand

Tekst: Ingrid Ank, Akademileder, Vartov

Folkeskolereformen fra 2013 og med den ideen om, at undervisning skal være 'læringsmålstyret', har fået mange hug på vejen. Metoden går på, at der på forhånd er formuleret klare og enkle mål for, hvad den enkelte elev skal lære, så man altså på forhånd har defineret, hvad den enkelte elev kan eller ved, når undervisningen eller arbejdet med en opgave er afsluttet. Dette skulle ifølge tilhængere af metoden få eleverne til dels at 'lære mere' og dels blive 'bedre til at lære'.

En af dem, der langede hårdest ud efter den læringsmålstyrede undervisning, er lektor og ph.d. Keld Skovmand, der i 2016 med bogen *Uden mål* og med gjorde opmærksom på, at der ikke er hold i påstanden om den evidensbaserede effekt af læringsmålstyringen. Flere politikere og forskere havde ellers hævdet, at metoden byggede på erfaringer fra Ontario i Canada, men ifølge Skovmand havde man i forbindelse med oversættelsen til danske forhold omformet metoderne så meget, at de ikke længere var de samme. Dermed var det rent postulat, at metoderne var afprøvede og påviseligt effektfulde. Nu udkommer Keld Skovmand med en ny bog, der fortsætter ad samme spor: *Folkeskolen – efter læringsmålstyringen?* (Hans Reitzels forlag), der er en samlet kritik af det forskningsmæssige grundlag for indførelsen af læringsmålstyret undervisning. Bogen hviler på hans ph.d.-afhandling, der udkommer samtidig i en let redigeret og beskåret version.

Friske stentavler

Diskussionerne inden for uddannelsesforskningen foregår ikke med fløjlshandsker på, og ud over at kritisere den læringsmålsstyrede undervisning gennem sine udgivelser har Keld Skovmand anmeldt en række forskerkollegeres tekster til Nævnet for Videnskabelig Uredelighed. Men en væsentlig del af hans bog – helt konkret hvert andet kapitel – handler imidlertid ikke om at bryde aktuelle pædagogiske tendenser ned, men om at give bud på, hvad der kan sættes i stedet. Fire kapitler i bogen slutter med hver sine '10 bud': De ti bud til folkeskolens lærere, De ti bud om mål, Kritikens ti bud og De ti bud til folkestyret. Dansk Kirketidende præsenterer her to af de 'friske stentavler', som Keld Skovmand kalder dem, og har bedt ham give dem nogle ord med på vejen:

"Ideen med stentavlerne begyndte på en skiferie, hvor jeg lidt for sjov og helt privat sendte nogle korte beskeder med 'bud' til en god ven, der er lærer. Han blev meget begejstret. Da jeg efterfølgende arbejdede med bogen, fik jeg lyst til at bruge dem til mere – men i mellemtiden var min telefon brudt sammen, så jeg måtte have fat i min ven for at høre, hvad det egentlig var, jeg havde skrevet," siger Skovmand.

"Formen med ti bud er enormt frigørende. Jeg vil gerne være alvorlig, for det, jeg skriver, er ment i fuldt alvor, men samtidig ligger der en ironi i det kulturhistoriske genbrug, som i sig selv er befriende. Og så giver det sig selv, når man skriver på 'stentavler', at det skal være kort og klart: Ikke noget fikumdik her."

Udemokratisk og umyndiggørende

"Bud er jo i sagens natur imperativer. Men samtidig er hele pointen med mine ti bud, at det handler om myndiggørelse: Tænk selv! Befri din undervisning og dine elever fra et udemokratisk og umyndiggørende tyranni."

Ja, for hvad er der – kort fortalt – galt med den læringsmålsstyrede undervisning?

"Det korte svar er, at den er umyndiggørende. Den læringsmålstyrede undervisning er grundlæggende udemokratisk, fordi der er tale om en styring på et uhyrligt detaljeret niveau, som begrænser det enkelte menneskes mulighed for selvstændig tænkning. Staten umyndiggør læreren via mål, som skal opfyldes. Derefter går læreren ind i klasseværelset og anvender mål til at umyndiggøre eleverne. Mål skal opfyldes, de skal ikke kritiseres."

Er umyndiggørelsen lykkedes?

“I nogle kommuner og på nogle skoler vil jeg næsten sige, at det er lykkedes. Og nogle lærere har virkelig lidt under det her. Det afhænger af, hvor hårdt man er gået til den med at implementere den her form for undervisning.”

Opøvelse i uvished

“I foråret 2016, da min seneste bog udkom, fik den læringsmålstyrede undervisning et skud for boven, og man blev fra politisk hold og på embedsmandsniveau opmærksom på, at man ikke bare kunne gå ud og sige, at effekten var ‘evidens-baseret’. Siden har læringsmålstyringen haft en lidt underlig status, fordi mere end 3.000 færdigheds- og vidensmål ikke længere er bindende, men de er der alligevel – ude på skolerne ved man i dag nok ikke rigtig, hvordan man skal forholde sig til dem.”

“Mine stentavler er et forsøg på at give et sprog, der kan modstå et politisk og pædagogisk pres, som, jeg ikke mener, er forsvundet. Og De 10 bud om mål er et forsøg på at tale klart om det, der lige præcis ikke er klart og aldrig bliver det – nemlig, fx, at god undervisning også handler om at “opøve eleverne i uvished”, eller at eleverne skal lære, at “den, der tvivler, tænker.” For selvom speederen er blevet sluppet i forhold til den læringsmålstyrede undervisning, så vil mit gæt være, at man fra centralt hold vil blive ved med at hælde lignende fantasiløse tilgange ud over skolen.”

Bogen Folkeskolen – efter læringsmålstyringen? er udkommet på Hans Reitzels forlag 1. februar 2019 sammen med I bund og grund – reformer uden fundament?

Denne artikel blev bragt i Dansk Kirketidende 2/2019

Keld Skovmands 10 bud om mål

1. Underlæg dig aldrig mål, som andre har sat

Det er både et pædagogisk og demokratisk problem at ville styre andre med mål. Mål er et orienteringsredskab for mennesket, ikke et styringsredskab for staten, kommunen, lederen eller læreren. Ingen skal fortælle andre, hvad målet er med det, de gør. Du kan give eleverne en opgave og bede dem om at løse den, men du kan ikke fortælle dem, hvad deres mål er med at gøre det. Hvis nogen (fx en skolechef, en leder, en vejleder eller en konsulent) beder dig om at styre din undervisning med mål, som andre har sat, skal du bede vedkommende om at begrunde målene og styringen ud fra skolelovens § 1, 5 og 18.

2. Begrund altid de mål, du sætter, i et formål

Mål er værdiløse, hvis de ikke er forankret i et formål. Mange mål i Fælles Mål er værdiløse, fordi de ikke afspejler et formål – hverken skolens eller fagets. Mål skal i henhold til loven kunne begrundes i skolens og fagenes formål. Kassér de mål i Fælles Mål, der ikke bidrager til at opfylde formålene. Sæt aldrig et mål, du ikke selv kan begrunde i skolens og dine fags formål. Brug „åndsfrihed, ligeværd og demokrati“ som et kritisk korrektiv.

3. Vær målløs

Nogle gange er det en fordel ikke at have et mål med det, man gør. Det er tit bedre at have en god idé til en aktivitet eller et emne, uden at man ved, hvad den skal føre til, eller at præsentere eleverne for noget i verden, der er værd at vise dem (fx et digt eller en film). Hvis både du selv og eleverne altid allerede ved, hvad der skal nås frem til, er resultatet af anstrengelserne kendt i forvejen. Det motiverer næppe nogen. Tydelige mål bliver let meget kedelige.

4. Hold dine mål for dig selv

Nogle gange kan det være godt at have klargjort sine intentioner med undervisningen, men i mange tilfælde er der ingen grund til at delagtiggøre eleverne i dem. Ofte tjener det ikke noget formål, og der går tid med det. Hvis din intention fx er at overraske eleverne ved at gøre noget uventet, mister du moment ved at afsløre det for dem ved lektionens start. Som regel ved du godt, hvad du vil, uden at du behøver at formulere et mål med det. Andre klarer sig også uden. Mål er til indvortes brug, men er sjældent en effektiv medicin.

5. Find andre måder at være tydelig på

Der er mange måder at være tydelig på. Tal tydeligt, skriv tydeligt. Vær en tydelig formidler, når du skal formidle. Vær tydelig med, hvad du skal formidle, og hvorfor det er vigtigt. Vær tydelig, når du stiller en opgave, men lad gerne opgaven være tvetydig, sådan at eleverne kan blive bragt i produktiv tvivl og sættes i gang med at tænke. Lad dem tvivle tydeligt, og vær tydelig om din egen tvivl. Den, der tvivler, tænker.

6. Frigør mål fra læring

Der er ingen evidens for effekten af „at lære at lære“ eller „at lære at kunne“. Du må derfor ikke sætte mål for blot at kunne. Lad altid læring (hvis du vil bruge det ord) rette sig mod verden, og forsøg at få eleverne til at begribe og bemestre verden uden at bemægtige sig den. Før eleverne steder hen, hvor det er værd at være, og hvor der er noget, der er værd at lære. Spild ikke tiden på læringsmål, der gør læring til genstand. Husk at få verden med!

7. Frigør mål fra udbytte

Folkeskolen (eller de frie skoler, red.) er ikke en forretning, og vi skal ikke spekulere i det udbytte, der kan komme ud af skolen i form af læring. De virkelige værdier kan ikke gøres op som et udbytte, og læring vedrører ikke et udbytte, men handler om indsigt og handlekraft. Sig nej til dem, der vil

måle elevernes læringsudbytte og tillægge målingen værdi. Sig til dem, at det ikke giver eleverne lyst til at lære mere. Det er det, eleverne skal i henhold til folkeskolens formål: gives lyst til at lære mere. Gør det, giv dem! Øget læringsudbytte handler hverken om lyst eller om at lære mere.

8. Lad ikke målet lægge dig hindringer i vejen

Når målet har angivet en retning og sat en bevægelse i gang, er du på rejse og har sat dine elever i vej. I glemmer forhåbentlig hurtigt målet, fordi der snart viser sig noget vigtigere. Når du når frem – til destinationen eller et andet, muligvis smukkere sted – må du gøre holdt og tænke dig godt om. Var det vejen eller målet, der var rejsen værd? Hvad så eleverne undervejs? Lær dem at betræde vejene i verden – uden mål og med.

9. Opfat aldrig mål som en vejviser

Mål angiver en retning, men fortæller dig ikke, hvordan du skal komme frem, og forhindrer dig heller ikke i at fare vild. Brug ikke mål som en guide til læring. Hvis du vil styre elevernes fremskridt med mål for hvert skridt, de tager, ender de med at stå og kigge på deres egne fødder. De går i stående stilling. Ingen tåler tomgang i længden. Vis vejen ved selv at gå den. Lad aldrig fjerne mål vise vej.

10. Vær varsom med mål

Mål kan have ringe effekt eller gøre skade. Tænk dig derfor altid godt om, før du formulerer et mål og præsenterer det for eleverne. Indhold kan sagtens gøres tilgængeligt og relevant for eleverne uden mål. Du er til gengæld afhængig af spørgsmål. Vi undersøger verden og livet ved hjælp af spørgsmål. Spørg derfor. Stil spørgsmål, som du ikke selv kender svaret på, og som der ikke gives noget entydigt svar på. Opøvn eleverne i uvished.

GRUNDTVIGSKE VALG- OG FRIMENIGHEDER I DANMARK

Tilsluttet *Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder*. Man kan se evt. ændringer og opdateringer på hjemmesiden www.friegrundtvigske.dk.

Adresse og personændringer mm. skal meddeles til redaktør af

hjemmesiden Anne Grete Pilgaard på odense.valgmenighed@gmail.com

Medlemstallet der er noteret ud for de enkelte menigheder er et udtryk for alle børn og voksne tilknyttet menigheden.

VALGMENIGHEDER

AULUM-VINDING-VIND www.avv-valgmenighed.dk Oprettet 1922 Medlemstal: 437

Formand: Carsten Bjerrum, Fuglsangvej 2, 7500 Holstebro. Tlf. 97430220.

Mail: carstenbjerrum@mail.dk

Forretningsfører: Harald Nielsen, Søndermarken 11, 7490 Aulum. Tlf. 23824053

Mail: hnaulum@fiberpost.dk

Kasserer: Mariane Andersen, Agerfeldvej 10, 7550 Sorvad

Præst (2013): Ronald Risvig, Holstebrovej 9, 7490 Aulum, Tlf. 97472413

Mail: ronald-risvig@hotmail.com

BALLE www.balle-valgmenighed.dk Oprettet 1885 Medlemstal: 202

Formand: Else Sandahl Pedersen, Sødovervej 50, 7182 Bredsted. Tlf. 75881024/61547124

Mail: Else.sandahl.pedersen@skolekom.dk

Kasserer: Niels Anton Palmelund Poulsen, Runddelen 18, Øster Starup, 6040 Egtved. Tlf.

81113238. Mail: Nielspalmelund@gmail.com

Præst (2018): Uffe Espelund Klausen, Ballevej 41, 7182 Bredsten. Tlf. 26361947

Mail: nesualk@post.tele.dk

BERING www.beringvalgmenighed.dk Oprettet 1876 Medlemstal: 174

Formand: Lars A. Christensen, Grøfthøjparken 157 G, 3 tv., 8260 Viby. Tlf.: 60887650

Mail: lars.christensen0611@gmail.com

Kasserer: Else Marie Pedersen, Ustrupvej 18, 8660 Skanderborg. Tlf. 86522972

Mail: kasserer@beringvalgmenighed.dk

Præst (2013): Margrethe Barfoed, Torshøjvænget 15, 8361 Hasselager. Tlf. 86928878

Mail: mbarfoed@gmail.com

BØVLING www.boevlingvalgmenighed.dk Oprettet 1875 Medlemstal: 650

Formand: Joan Flansmose Trelborg, Brogårdvej 36, 7650 Bøvling. Tlf. 97885251

Mail: formand@boevlingvalgmenighed.dk

Kasserer: Else-Marie Pedersen, Fårevej 130, 7650 Bøvlingbjerg. Tlf. 61738510

Mail: kasserer@boevlingvalgmenighed.dk

Præst (2013), Marianne Nørgaard Gyldenkærne, Præstevangen 1, 7650 Bøvlingbjerg.

Tlf. 97885650 Mail: praest@boevlingvalgmenighed.dk

FREDERIKSBORG www.frederiksborgvalgmenighed.dk Oprettet 1909 Medlemstal: 21

Formand: Ida-Lykke Bang, Stenvænget 15, Gadevang, 3400 Hillerød. Tlf. 48266512

Mail: bangogbang@mail.dk

Kasserer: Niels Jørgen Heick, Allékredsen 12, 4300 Hillerød. Tlf. 48251646

niboheick@webspeed.dk

Præst: Jan Ulrik Dyrkjøb, Kræmmervej 10, 3100 Hornbæk. Tlf. 51230014
Mail: jukd44@gmail.com

GJELLERUP www.h-g-valgmenighed.dk Oprettet 1904 Medlemstal: 489

Formand: Karen Marie Holm, Søndermarken 6, Hammerum, 7400 Herning.

Tlf. 25145271 Mail: karenmarie@holm.mail.dk

Kasserer: Per Stamp Lambæk, Klokkehøj 54, Gjellerup, 7400 Herning, Tlf. 20235210

Mail: mail@byggefirmaet-lambæk.dk

Forretningsfører: Birgitte Götze, Østergade 57, 7430 Ikast. Tlf. 97208712

Mail: birgittegotze@privat.dk

Præst (1998) (*fælles med Herning Valgmenighed*): Morten Kvist, Nørre Alle 21, 7400 Herning. Tlf. 97120652 Mail: hgv@post.tele.dk

HAVREBJERG www.hoeve-havrebjerg.dk Oprettet 1904 Medlemstal: 92

Formand: Henning Ipsen, Lærketofte 12, 4281 Gørlev. Tlf. 56484277

Mail: ipsenh@gmail.com

Kasserer: Helga Ipsen, Lærketofte 12, 4281 Gørlev. Tlf. 55484277

Præst (2013) (*fælles med Høve Valgmenighed*): **vakant**

HERNING www.h-g-valgmenighed.dk Oprettet 1904 Medlemstal: 501

Formand: Morten Dybro, Vestertorp 52, Gjellerup, 7400 Herning. Tlf. 51286595

Mail: mortendybro@mac.com

Kasserer: Heine Bøgild, Engbjerg 156, 7400 Herning. Tlf. 25242000

Mail: heineboegild@fiberpost.dk

Forretningsfører: Grethe Nielsen, Tlf. 30690335

Mail: grethe.nielsen@herningvalgmenighed.dk

Præst (1998) (*fælles med Gjellerup Valgmenighed*): Morten Kvist, Nørre Alle 21, 7400 Herning. Tlf. 97120652 Mail: hgv@post.tele.dk

HOLSTEBRO www.holstebrovalgmenighed.dk Oprettet 1883 Medlemstal: 1300

Formand: Karen Bjerre Madsen, Sundevedsgade 20, 7500 Holstebro. Tlf. 97424890

Mail: karen.bjerre.madsen@mail.dk

Kasserer: Asger Brodersen, Ågade 9, 7500 Holstebro, Tlf. 97411838

Mail: asger.brodersen@skolekom.dk

Forretningsfører: Harald Nielsen, Søndermarken 11, 7490 Aulum, Tlf. 23824053

Mail: hnaulum@fiberpost.dk

Præst: Peter Hedegaard, Valmuevej 57, 7500 Holstebro, tlf. 23678822

Mail: phedegaard@gmail.com

og

Margrethe Dahlerup Koch, V. Strandsbjerg 32, 6950 Ringkøbing, Tlf. 21143658

Mail: mdkoch@mail.dk

HØVE www.hoeve-havrebjerg.dk Oprettet 1879 Medlemstal: 302

Formand: Lars Westh, Erdrup Enghave 2, 4242 Boeslunde, tlf. 58188561 Mail?

Kasserer: Aslaug Bugge, Ærtebjergvej 18, Tjæreby, 4230 Skælskør. Tlf. 58141020

Mail: aslaug@buggeclausen.dk

Præst (2013) (*fælles med Havrebjerg Valgmenighed*): **vakant**

KERTEMINDE DALBY www.kdvalgmenighed.dk Oprettet 1868 Medlemstal: 491

Formand: Inge Napora, Andekæret 190, 5300 Kerteminde. Tlf. 24433635

Mail: ingeskontorservice@stofanet.dk

Forretningsfører: Niels Vilhelm Nielsen, Revninge Bygade 18, 5300 Kerteminde. Tlf.

40369162, Mail: niels.vilhelm.nielsen@gmail.com

Præst (2016): Anders Lundbeck, Skolegade 30, 5300 Kerteminde, Tlf. 65321108/40383068,

Mail: anderslundbeck@gmail.com

KJELLERUP OG OMEGNS www.kjellerupvalgmenighed.dk Oprettet 1917 Medlemstal: 340

Formand: Anette Skorstengaard, Illervej 16, 8620 Kjellerup. Tlf. 21417666

Mail: fam.skorstengaard@gmail.com

Kasserer: Arne Christensen, Humlebøgen 13, 8620 Kjellerup. Tlf.: 21745517

Mail: abchumle@gmail.com

Forretningsfører: Kirsten Christensen, N. P. Hansens Vej 9, 8840 Rødkærsbro.

Tlf. 22 28 88 00, Mail kirstenc@kikiaccount.dk

Præst (2018): Kristoffer Garne, Kirkebakken 13, 8620 Kjellerup, Tlf. 86881110

Mail: praest@kjvm.dk

KLIM - HANNÆS www.klimvalgmenighed.dk Oprettet 1883 Medlemstal: 357

Formand: Lotte Lolk, Arupvej 38, 7742 Vesløs - Telefon: 30624556

Mail: lotte.lolk@mail.dk

Kasserer: Grethe Thomsen, Bryggerivej 18, 9460 Brovst. Tlf. 98238433

Mail: glynget@gmail.com

Præst: Annelise Søndengaard Lild Strand, Oddevej 65, Klim, 9690 Fjerritslev. Tlf. 98225214

Mail: klimhannaesvalgmenighed@gmail.com

KØBENHAVNS www.kvvv.dk Oprettet 1890 Medlemstal: 79

Formand: Klaus Skovsted, Valdemars Allé 30, 2860 Søborg. Tlf. 51409620

Mail: klaus@skovsted.info

Forretningsfører: Ejvind Lynning, Maglestien 10, 2860 Søborg. Tlf. 39698253

Mail: ejvind@hayslynning.dk

Præst (2005) (*fælles med Vartov Valgmenighed*): Niels Grønkjær, Løngangstræde 24.2, 1468

København K. Tlf. 33133031 Mail: ng@kvvv.dk

LEMVIG OG OMEGNS www.lemvigvalgmenighed.dk Oprettet 1883 Medlemstal: 498

Formand: Bodil Jensen, Lundsbyvej 9, 7620 Lemvig. Tlf. 21745023

Mail: bodil.jensen@hotmail.com

Kasserer: Bjarne Tonsberg, Alahärmavej 13, 7620 Lemvig. Tlf. 40210484

Forretningsfører: Birgitte Steensgaard, Ballegårdvænget 32, 7620 Lemvig. Tlf.: 61140244

Mail: post@lemvigvalgmenighed.dk

Præst: Hans Nørkjær, Kirkevej 4, 7620 Lemvig. Tlf. 97820052/41170909,

Mail: praest@lemvigvalgmenighed.dk

MELLERUP www.mellerupvalgmenighed.dk Oprettet 1890 Medlemstal: 119

Formand: Ellen Mønsted Larsen, Fjordbakken 19, Mellerup, 8930 Randers NØ Tlf. 86441818
Mail: emoenstedlarsen@gmail.com

Kasserer: Lone Beider Olesen, Tingvej 17, Lindbjerg, 8930 Randers NØ, Tlf. 60715901,
Mail: lone.beider@gmail.com

Præst: Niels Sander Pedersen, Vilhelm Bergsøesvej 43, 3.th., 8210 Aarhus V, Tlf.: 29898912
Email: praest@mellerupvalgmenighed.dk

NORDDJURSLANDS norddjurslands-valgmenighed.dk Oprettet 1948 Medlemstal: 468

Formand: Kirsten Madsen, Solhøj 4, Vivild, 8961 Allingåbro tlf.: 21704703

Mail: kirstenvivild1@hotmail.com

Kasserer: Kis Ruby Tlf. 21246675 Mail: kisr@mail.dk

Præst (2017): Signe Riis Helbo, Søndermarksvej 43, 8961 Allingåbro. Tlf.86486003/23679413

Mail: mail@norddjurslands-valgmenighed.dk

Hjælpepræst: Torben Scherff Sørensen, Nordkystvejen 23, 8961 Allingåbro, Tlf. 29401949

Mail: scherff@dadlnet.dk

ODDER www.oddervalgmenighed.dk Oprettet 1886 Medlemstal: 100

Formand: Claus Nedergaard Jacobsen, Nylandsvej 59, 8600 Silkeborg,
tlf. 30177092. Mail: clausnjacobsen@gmail.com

Kasserer: Ann Poulsen **Kontor**: Rørthvej 34, 8300 Odder. Tlf. 86560074

Mail: kassereren@oddervalgmenighed.dk

Præst (2015): Kirsten Høg, Bøgevangen 34, 8740 Brædstrup. Tlf. 29844868

Mail: kirstenhoeg8740@gmail.com

ODENSE www.odensevalgmenighed.dk Oprettet 1883 Medlemstal: 578

Formand: Anne Grete Pilgaard, Skovbrynet 17, 5260 Odense S. Tlf. 61410052

Mail: odense_valgmenighed@gmail.com

Forretningsfører: Lone Rosager Poulsen, Edelsmindevej 11, 5700 Svendborg. Tlf. 22169861,

Mail: mail@rosagerregnskab.dk

Præst: (2004) Inger Hjuler Bergeon, Finsens Allé 25, 5230 Odense M. Tlf. 66125705.

Mail: ihb@km.dk

OSTED www.ostedvalgmenighed.dk Oprettet 1924 Medlemstal: 350

Formand: Ove Korsgaard, Valorevej 59, 4130 Viby, Tlf.26166788 Mail: ove@dpu.dk

Kasserer: Ib Algot Nielsen, Lejrevej 84, 4320 Lejre. Tlf. 21193719 Mail: ib.algot@mail.dk

Præst (2002): Laura Lundager Jensen, Langetofte 1, Osted, 4000 Roskilde. Tlf. 23318311

Mail: luje@kp.dk

RYSLINGE www.ryvum.dk Oprettet 1865 Medlemstal: 749

Formand: Asbjørn Nyholt, 5772 Kværndrup, Tlf. 40209613 Mail: an@nyholt.dk

Kasserer: Lone Rosager Poulsen, Edelsmindevej 11, 5700 Svendborg. Tlf. 22169861,

Mail: mail@rosagerregnskab.dk

Præst (2015): Malene Rask Aastrup, Præstegården, Aaskovvej 2, 5856 Ryslinge.

Tlf.: 62671073, Mobil 2830 5332, Mail: maa@ryvm.dk

SKANDERUP www.skanderup-valgmenighed.dk Oprettet 1910 Medlemstal: 315

Formand: Jens Simonsen, Vargårdevej 80, 6094 Hejls, Tlf. 20940695

Mail: vargaarde@outlook.com

Kasserer: Johan Helms, Østergårdsvej 6, Hjarup, 6580 Vamdrup. Tlf. 41784120,

Mail: helms@profibermail.dk

Præst (2012): Axel Jessen, Kastanie Allé 47, Skanderup, 6640 Lunderskov. Tlf. 7559 4089/
6018 1699, Mail: skanderupvalgmenighed@gmail.com

STEVNS www.stevns-valgmenighed.dk Oprettet 1884 Medlemstal: 139

Formand: Hans Dalgaard, Storemarksvej 22, 4673 Rødvig Stevns. Tlf. 56506684

Mail: hans@dalgaard.biz

Kasserer: Peter B. Olsen, Tokkerupvej 7, 4640 Fakse. Tlf. 22500142

Mail: stevnsvalgmenighedkasserer@hotmail.com

Præst (2007): Aksel Bording, Thorsvænge 30, 4673 Rødvig, Stevns. Tlf. 23822208

Mail: ak_bording@gmail.com

SDR. NÆRÅ www.valgmenigheden.dk Oprettet 1874 Medlemstal: 1199

Formand: Lis Rosager Møldrup, Kløvervej 37, 5792 Årslev, Tlf.51563324

Mail: formanden@valgmenigheden.dk

Kasserer: Else Rasmussen, Smedebakken 21, Tarup, 5792 Årslev. Tlf. 65972301,

Mail: kassereren@valgmenigheden.dk

Præst (2012): **vakant**, Stationsvej 171, Sdr. Nærå, 5792 Årslev. Tlf. 65991102

Mail:

UBBERUP www.ubberupvalgmenighed.dk Oprettet 1873 Medlemstal: 568

Formand: Steen Gammelby, Ellekærvej 10, Bastrup, 4400 Kalundborg.

Tlf.40413347 Mail: dsgammelby@outlook.dk

Kasserer: Lonny Sørensen, Rugtvedvej 10, 4470 Svebølle. Tlf. 59294052

Mail: rugtvedvej@email.dk

Præst (2012): Anna Blemmer Monrad, Tingvejen 47, 4400 Kalundborg. Tlf.: 61681872

Mail: ubberupvalgmenighed@mail.dk

VALLEKILDE www.vallekilde-valgmenighed.dk Oprettet 1882 Medlemstal: 446

Formand: Berit Hansen, Elmær 11, 4534 Hørve. Tlf. 24612604 Mail: formand@vallekilde-valgmenighed.dk

Kasserer: Jytte Gynther, Kirkestien 4, Vallekilde, 4534 Hørve. Tlf. 59656683 Mail:

kasserer@vallekilde-valgmenighed.dk

Præst (1992): Janne Christiane Sulkjær, Triersvej 4, Vallekilde, 4534 Hørve. Tlf. 59656580

Mail: mail@vallekilde-valgmenighed.dk

VARTOV www.kvvv.dk Oprettet 1920 Medlemstal: 498

Formand: Marianne Knudsen, Nordre Fasanvej 92 st th, 2000 Frederiksberg, tlf. 60768118

Mail: marianne.knudsen47@gmail.com

Forretningsfører: Kurt Gotfredsen, Opnæsgård 57, 1.th, 2970 Hørsholm. Tlf. 31956372,

Mail: kurt.gotfredsen@webspeed.dk

Præst (2005) (**fælles med Københavns Valgmenighed**): Niels Grønkjær, Løngangstræde 24,2
1468 København K. Tlf. 33133031 Mail: ng@kvvv.dk

VEJSTRUP www.vejstrupvalgmenighed.dk Oprettet 1874/75 Medlemstal: 453

Formand: Lone Arntzen, Albjergvej 47, 5883 Oure. Tlf. 62281638/40255382

Mail: lonearntzen@gmail.com

Forretningsfører: Lone Rosager Poulsen, Edelsmindevej 11, 5700 Svendborg. Tlf. 22169861 eft. kl. 16

Mail: mail@rosagerregnskab.dk

Præst (2009): Anders Carlsson, Landevejen 65, 5882 Vejstrup. Tlf. 62281081/40475919

Mail: vejstrupvalgmenighed@mail.dk

VRÅ www.vraaavgmenighed.dk Oprettet 1900. Medlemstal: 332

Formand: Mette Ottosen Stougaard, Tlf. 50981300 Mail: mette@kingovej3.dk

Kasserer: Flemming Trinskjær, Vråvej 844, 9760 Vrå tlf.: 29137308 Mail:

yvm.kasserer@gmail.com

Præst (2000): Lene Graarup, Vestergade 41, 9760 Vrå. Tlf. 98981277

Mail: lene@vraahojkskole.dk

FRIMENIGHEDER

BOVLUND www.bovlundfrimenighed.dk Oprettet 1879 Medlemstal: 244

Formand: Birthe Schmidt, Bovlundbjergvej 31, 6535 Branderup. Tlf. 50954352

Mail: 3jbn@godmail.dk

Kasserer: Lasse Bergholdt, Buen 10, 6541 Bevtoft. Tlf. 74514149 Mail: buen10@gmail.com

Præst (1992): Sten Kaalø, Bovlund Bjergvej 23, 6535 Branderup. Tlf. 28715143

Mail: stenkaaloe@hotmail.com

FARSØ-TRÆNGSTRUP www.tr-f-frimenigheder.dk Oprettet 1888 Medlemstal: 66

Formand: Per G. Pedersen, Havrevangen 15, 9640 Farsø. Tlf. 98631258 Mail:

bjergvang@get2net.dk

Kasserer: Bente Høj Jensen, Nyrupvej 8, 9600 Aars. Tlf. 22261937 Mail: bhj@aars.dk

Præst: henvendelse til Ole Beck, Trængstrupvej 99, 9541 Suldrup, Tlf. 98653230

Mail: ole@becks.dk

HUNDBORG Oprettet 1893 Medlemstal: 25

Formand: Ole Andersen, Hundborgvej 72, 7700 Thisted. Tlf. 20515543

Kasserer: Anne Louise Haack Olsen, Todbølvej 13, 7752 Snedsted. 97934606

Præst (1998): Kurt Viggo Andersen, Lyngbyvej 53, 7755 Bedsted Thy. Tlf. 24641460

Mail: kurtvandersen@mail.dk

MORSØ www.morsoefrimenighed.dk Oprettet 1871 Medlemstal: 1234

Formand: Jens Riis, Østerhaven 29, Bjergby, 7950 Erslev, tlf. 97740040

Mail: jr-musik@get2net.dk,

Kasserer: Mogens Foldager, Burhøjvej 4, Bjergby, 7950 Erslev, tlf. 30646593,

Mail: morsoefrimenighed@gmail.com

Præst: Ole Kobbegaard, Præstbrovej 347, Øster Jølby 7950 Erslev, Tlf. 97741014/30642125

Mail: olekobbegaard@gmail.com

Hjælpepræst: Kaj Mogensen, Morup Møllevej 106, 7755 Bedsted Thy, Mail: ka.mo@live.dk

RYSLINGE www.ryslingefrimenighed.dk Oprettet 1865 Medlemstal: 497

Formand: Lars Vaagelund Galsgaard, Tlf.: 26702265

Mail: formanden@ryslingefrimenighed.dk

Kasserer: Svend Aage Tukjær, Tlf. 51269396. Mail: kasseren@ryslingefrimenighed.dk

Forretningsfører: Lone Rosager Poulsen, Edelsmindevej 11, 5700 Svendborg. Tlf. 22169861,
Mail: mail@rosagerregnskab.dk

Præst (2003): Mikkel Crone Nielsen, "Kirkely", Gråbjergvej 4, 5856 Ryslinge. Tlf. 62671095

Mail: mikkelcrone@hotmail.com

RØDDING www.roeddingfrimenighed.dk Oprettet 1874 Medlemstal: 1032

Formand: Birgitte Pallesen, Kongeåvejen 40, 6600 Vejen. Tlf.: 23388166 Mail: bp@s-g-i.dk

Forretningsfører: Pia Strandridder, Københovedvej 51, 6630 Rødding, 26750427,

Mail: roeddingfrimenighed@gmail.com

Præst: (2007) Mette Geil, Kirkebakken 2, 6630 Rødding. Tlf. 74841117

Mail: mail@mettegeil.dk

THORSTED Oprettet 1883 Medlemstal: 92

Formand: Grethe Kirk, Åvænget 4, 7700 Thisted. Tlf.: 97971015 Mail: grethekirk@ofir.dk

Kasserer: Kisser Bjerregård, Lars Kjærsvvej 20, 7700 Thisted Tlf. 97977414 Mail:

Kisser@kinesiologi.dk

Præst (2009): Peter Haandsbæk Jensen, Grønlandsvej 2, 7700 Thisted. Tlf: 42430957

Mail: plutovej@gmail.com

ÅGÅRD www.aagaardfrimenighed.dk Oprettet 1887 Medlemstal: 382

Formand: Per Nedergaard Rasmussen, Elme Allé 9, Vester Nebel, 6040 Egtved, tlf. 20663028

Mail: pnr@dif.dk

Forretningsfører: Lone Rosager Poulsen, Edelsmindevej 11, 5700 Svendborg. Tlf. 22169861,

Mail: mail@rosagerregnskab.dk

Præst (1997): Henrik Jensen, Kirkebakken 6, Ågård, 6040 Egtved. Tlf. 51269490

Mail: jambo@post8.tele.dk

FORENINGENS BESTYRELSE

Formand: Laura Lundager Jensen, Langetofte 1, Osted, 4000 Roskilde, Tlf. 46497311

Mail: luje@kp.dk

Næstformand:

Mail:

Kasserer: Pia Strandridder, Københovedvej 51, 6630 Rødding, 26750427,

Mail: roeddingfrimenighed@gmail.com

Redaktør af hjemmeside: Anne Grete Pilgaard, Skovbrynet 17, 5260 Odense S. Tlf.

61410052 Mail: odense.valgmenighed@gmail.com

Redaktør af årsskrift:

Ole Kobbegaard, Præstbrovej 347, Øster Jølby 7950 Erslev, Tlf. 97741014/30642125

Mail: olekobbegaard@gmail.com

SUPPLEANTER

Sjælland: Lisbeth Andreasen, Ubberup Valgmenighed

Tingvejen 35, 4400 Kalundborg. Tlf. 40787173, Mail: Lisbeth.andreasen@email.dk

Fyn: Lone Vestergaard, Ryslinge Frimenighed, Mail: vlone@hotmail.com

Jylland: Morten Kvist, Nørre Alle 21, 7400 Herning. Tlf. 97120652 Mail: hgv@post.tele.dk

REVISORER

Revisor: Anders Lundsgaard, Poppelvej 35, 5230 Odense M. Tlf. 20428085

Suppleant: Mogens Foldager, Burhøjvej 4, Bjergby, 7950 Erslev, tlf. 30646593

Revisor Orlovskasse: Anders Lundsgaard, Poppelvej 35, 5230 Odense M. Tlf. 20428085

Suppleant: Mogens Foldager, Burhøjvej 4, Bjergby, 7950 Erslev, tlf. 30646593

Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder. Årsskrift 2019

Valg- og Frimenighederne 2019

UDGIVET AF FORENINGEN AF GRUNDTVIGSKE VALG- OG FRIMENIGHEDER
Oplag: 2100

ISSN 1602-5792

trykteam svendborg as 62 22 91 22